

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronként 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő
Kéziratokat nem adunk vissza.

Női kézimunka tanfolyam Fogarason.

(Sz. Cs. Á.) Az én anyám, meg a tied is, meg mindnyájunké még maga tanította nővéreinket fonni, varrni s bizony könybelábbad a szemünk ma is, ha valahogy olyan munka kerül a kezünkbe, melynek fodrait még az Ő áldott kezei simitgatták. Mintha beszélni tudnának, szólának hozzánk s minden fodorban, minden csipke csücskén sejtlemeszerűen ott vonul meg, mintha írva volna: *az anyai szeretet, az önfeláldozás, a mi érettségünk munkálkodó drága gond.* Oh, a mi anyáink még nem ismerték a csipke-pengyolát s illatszerük a *levendula* volt, de mintha az ő kezeik nyomán munkásabb lett volna a szeretet...!

Nem így van kedves olvasóim! Korok és társadalmak izlése változik, olykor nemesbbül, olykor torzra fordul, — de az édes anya mindig ugyanaz. Annyi mégis tagadhatatlan, hogy ma már a lányok házias nevelése vesztett egykori, valóban benső világából s ha ennek okát keressük, egyéb feleletet nem találhatunk rá, minthogy a kor arculatja változott meg s amint a zongora kiszorította a régi kézi hangszereket, köztük a hárfát, melyet ma már csak festményeken látunk, azonképpen sok régi jó lett ócska és elavult lommá. Még az erkölcsök, még az érzelmek is s mindezekben valami lazaság nem az egyénnek, hanem a kor megváltozott irányának számlájára irandó.

Hallottak-e olvasóim a *hullámvonal* elméletéről, melyet Bodnár Zsigmond fejtett ki a történelmi kritika szempontjából? Eszerint az időben felöltő társadalmi irányzatok rövid, mámoros diadal

után rohamosan veszítenek varázsukból, de soha egészen el nem enyésznek s a holt ponton meg nem állva, most már tartósan emelkedő irányzatot vesznek. Természetes, hogy ezt az emelkedést küzdelem előzi meg s állítjuk, hogy a magyar társadalom, amelynek a 48-as idők diadalmas vívmányai után sok tekintetben keserű csalódásokat kellett átélnie, gazdasági tekintetben nagy megérzést szenvedett s társadalmi arculata is rohamosan megváltozott: ma már az új viszonyokkal megbarátkozva fokozottabb szükségét érzi ugy a gazdasági megerősödésnek, mint annak, hogy a régi erkölcsöknek ismét tiszteletet szerezzen.

Igy emelkedik ki e küzdelemben a *munkás társadalombeli magyar nő*, kinek hivatása, hogy régi tiszteletreméltó erkölcsök alapján és a nemzeti sajtáságokat megőrizve új világot teremtsen.

A munka világa ez, fennkölt irányzat, melyben a nőre nemcsak az a feladat vár, hogy tépést csináljon a küzdelemben vérezők sebeire, hanem magának is helyet kell foglalnia a küzdők sorában. Vannak talán, kik megmosolyogják e soraimat, de ez csak annak tanúsága, hogy az újabb irányzatokat nem kísérik figyelemmel és a társadalmi együttérzés körén kívül állanak. Igenis, küzdünk, vergődünk s bár sokat a könnyelmű erkölcs, dologtalanság és viszonyaihoz nem illő költekezés lejtőkre sodor, de a kor arculatának már nem ez a fővonása, hanem munkás törekvés, komoly cselekvények a bajok orvoslására, mi tekintetben elsősorban is a sajtó mun-

kásságát emelem ki s utalok különösen a „Budapesti Hirlap“ irányú cikkeire. Látjuk már az uttörők munkáját s örömmel állapíthatjuk meg, hogy az annyi-féle bajjal küzdő magyar társadalomban sem a szocializmus, sem a feminizmus nem tudott erőre kapni, hanem a bajok orvoslására nemzeti talajban keres gyökeret s intézményeket létesít, melyek alapításában a kormány szívesen jár elől. *Ilyen irányzatnak, ily nemes törekvésnek köszöni létét az a tanfolyam is, melyről itt szó van s melynek felállítását Széll József főispán ur Ő méltóságának kezdeményezésére a vall. és közokt. m. kir. miniszter a fogarasi polg. leányiskola kapcsolatában elrendelt.*

Nem fogom részletezni, hogy minő ismeretek és ügyességek elsajátítását célozza ez, hiszen az intézet vezetősége bizonyára nem fogja elmulasztani, hogy a munkaprogramot közreadja, de a társadalom életére kiható kettős főirányát még sem hagyhatom megemlítés nélkül.

Akartak itt valami felsőbbtanfolyamot, de bármennyit is remélünk e tanfolyamoktól, azokban semmit sem találunk, ami alkalmas volna a mi *szocialis bajaink enyhítésére*. Bölcs megfontolás, kiváló szocialis érzék vezette vármegyénk vezető férfait, midőn ezen helyi viszonyaink szerint tulzónak mondható követeléseknek utját vágták, mert nem annyira sokat tanult, nagyon kiművelt, mint inkább szerény igényű és dolgos nőkre van szüksége a társadalomnak, ha a család intézményét óvni, erősíteni s kú-

A Fráter-féle hangverseny műsorán jelzett

népdalok, Székács és Fráter-féle szerzeményei zengorára már most kaphatók

THIERFELD DÁVID könyv- és zenemű-kereskedésében Fogarason.

szöbéről a tulzó igények nyomán felburjánzó gondot távoltartani akarjuk.

E tanfolyam célja, hogy munkához szoktassa a nőt; célja, hogy fejlessze a nemesebb izlést, célja, hogy tiszteletet szerezzen a nőnek a családban és társadalomban egyaránt. Nem csak arról szölok, hogy hány fillért, mennyi koronákat takarít meg az, ki otthon maga végzi el azt a munkát, mit háznál vagy a műtermekben drágán fogadott varrónók végeznek, hanem szölok arról, hogy mi bensőbb, mi igazabb az a háztáj, hol a nőt a házi munka otthon tartja házias körének varázsául. Tehát e kérdésnek anyagi és erkölcsi oldala van s nem utolsó sorban emlitem meg, hogy a tanfolyamon nyert ügyesség szükség esetében soknak keresetforrásává is válhat.

Másik igen fontos momentum, hogy a tanfolyam a nemesebb izlés kifejlődésének nyújt alapot s igazán keveset mondtam, ha e tekintetben csak arra utalok, hogy az izléstelenség az öltözködésben is minő szertelenségekbe téved. Említésre méltóbb tekintet, hogy az iparban a művészi irány mind szűkebb térre szorul, mért a tulnyomóvá vált nagyipari termelés mellett nem művészetet, hanem formákba öntött árukat kapunk. A kisipart a nagyipar már-már elnyomja s így a nemesebb izlés a háziiparban találja fel legközvetlenebb és legtágasabb terét. Ez van hivatva, hogy a kis- és nagyipart művészi momentumokkal ellássa s ápolása annyival fontosabb, mért aki valami művészt alkot

az elsősorban nemzetének, másodsorban az emberiségnek közkinését gyarapítja.

Ime ez az, amit e tanfolyamtól várunk s minek létesítését ugyanezért csak hálával fogadhatjuk s annak őszinte elismerésével, hogy ezen intézményt viszonyaink helyes felismerése, bölcs körültekintés és meleg szív hozta létre.

Válasz Halmy Gyulának.

„Zászlóbontás“ című cikkére.*

Írta: ZANKÓ EMIL.

Nem természetem a kötekedés, nem szándékom a személyeskedés s egyáltalában nem céloim a felesleges szó váltás és kimagyarázás, azonban „Zászlóbontás“ cím alatt megjelent és engem érintő cikkekre, kötelességemnek tartom válaszolni.

Kötelességemnek tartom pedig azért, mért a mélyen tisztelt cikkirő minden utógondolat és háttér nélküli cikkemet félreértette, ámbár sem ő reá, sem a szerkesztésében megjelent lapra nem vonatkozott, mégis becses személyére és lapjára vonatkoztatta.

* Ezen cikk közreadása is világosan mellettünk bizonyít. Ha érzékenyek, személyeskedők volnánk, nem adtunk volna közre annyi sok cikket ami személyi vagy közéleti működésünket taglalja. De épen mi hangsúlyoztuk mindig a személyeskedés átkát és épen ennek kiküszöbölése miatt állhat fenn immár 7 év óta e lap. E cikkben a nekünk adott tanácsok is épen nem reánk, hanem a fogarasi közönség sok tagjára vonatkozik, hiszen épen mi hangsúlyozzuk mindig, hogy „akinek nem inge, ne vegye magára.“ A jelen esetben azonban világosan kiírta cikkirő, hogy: „E lapok hasábjain megjelent ily című cikkekre“ — ohajt válaszolni és így egész válaszában csakis velem foglalkozott, mért hiszen cikkeim alá nevem mindig oda volt írva. — Ismerőseim körében pedig mint a tulságba vitt flegmatikusság, közönyösség mintaképe vagyok ismeretes, ez jellemezte már nem egy híres tollharcomat, mit ismert nevű szaktekintélyekkel folytattam.

Először is kijelentem, hogy nem személyeskedem. Kijelentem továbbá egész nyíltan és őszintén azt is, hogy cikkemet minden személyeskedéstől menten irtam meg, nem volt annak semmi tendenciája, eszem ágában sem volt, hogy élcelődjem, hogy valakit csipdéssek, s legkevésbé sem törekedtem arra, hogy udvarias, finom formába burkoljak oly kifejezéseket, a melyekkel valakinek árthatok, vagy a melyekkel valakit bánthatok.

Távol állottak mindezek én tölem, oly távol, mint Makó Jeruzsálemtől.

Higyje el igen tisztelt, kedves cikkirő ur, hogy a mikor cikkemet papírra vettem, soha, egy pilanatra sem jutott eszembe, a tárgyalt témán kívül egyetlen egy felvetett eszme sem azok közül az eszmék, tervek és ideák közül, amelyeket becses lapjában oly sok éven át, oly sok lelkesedéssel, oly kitartással fejtegetett és a melyekből igen sok testet is öltött.

Komolyan mondom, hogy én előttem cikkem megírásakor csupán a „Fogaras város fejlődése“ című és a cikkirő által közölt cikk állott, csak arra gondoltam, csak azt latolgattam és kizárólag csak azt tárgyaltam. — Mint dörgés idején a siket fajt nem lát, nem hall semmit a körülötte lefolyó eseményekről, aként én sem gondolkodtam, én sem elmélkedtem másról, mint az említett cikkben felhozott két „sötét pont“ és az ezzel kapcsolatos város fejlődéséről.

Cikkemben én nem az általam nagyra becsült cikkirő, avagy becses lapja munkásságát bíraltam, nem volt szándékomban boncolgatni és elemezni oly sok üdvös és hasznos felvetett eszméit sem, hanem szerény, gyenge tehetségem szerint arra törekedtem, hogy a felvetett kérdést, városunk fejlesztési kérdését komolyan és higgadtan tárgyaljam.

A „hangzatos jelszavak stb.“ kifejező-

TÁRCA.

Gerincvándorlás a fogarasi havasokban.

A „Fogaras és Vidéke“ számára
Írta: Ruzitska Béla dr.

Miután a hegység főgerincevonulata itt végtelenül szakgatott, azon a gyalogösvény nem volt végigvezethető, ezért minduntalan kényszerítve vagyunk egyik útszerű mélyedésből 300—400 méternyi alászállással az újbóli emelkedéssel, a másikba átmászni. Ez a módja a tovább haladásnak mindenestre igen fárasztó és lassu, de más tekintetben fölette érdekes, mért a hegység legbelső, legmagasabb tömegében járva annak változatos, regényes és alpesi tájképekben oly gazdag vidékeink kiapadhatatlan élvezetét nyújtja.

Tovább haladva és előbbegy alacsonyabb gerincen áthágva, újból tágasabb teknőbe jutunk, melyben az irányt jelző vörös festék foltok nyomán, először keleti irányban átmegyünk, majd a Vurtop (Vertopul, 2474 m.) csucsról aláereszkedő magas, éles szegélyű gerincevonulat tetejére mászunk fel. Itt kitaposott, vagy csak némileg is felismerhető és követhető ut, vagy ösvény sehol sincs, a hegység e legelhagyatottabb és legvadabb vidékein zergevadások és egy néhány turistán kívül senki sem jár.

Felérve a gerincevonulat tetejére, mélyen alattunk, kedves kis elrejtett tengerszemét: a Kis-Podragutavat (Podrogeul) tekint meg szemünk. — Utunk egy kiugró, hatalmas kuliszához hasonló, óriási hegytaraj mentén vezet le oly szédítően meredek, vajúlatszerű mélyedésben, hogy alig tudunk benne elcuzás nélkül megállni. Újból legalább 400 métert ereszkedünk le a gyepes völgy aljára, amelyben kis patak siet lefele az előbb említett tóhoz. De a tavacska annyira el van rejtve a sziklaóriások közé, hogy itt alant meg sem látjuk és inkább egy a közelben feltűnő pásztorkolibáboz sietünk, hól a kellemes napfényben, a puha gyepen megpihenünk és egy keveset falatozunk. — Félórai pihenés után a völgy keleti oldalán emelkedő, Podragu (2456 m.) csucsról lenyúló magas hegyvonulat meredek oldalára hágnak fel és nemsokára e gerinc bemélyedett, körülbelől 2300 m. magasságban lévő átjáró helyét elérjük. Nehéz, fárasztó és hosszantartó volt ez a mászás, de a fáradságot valóban megérdemelte, mért az átjáróról páratlan, felséges szép kilátás kínálkozik minden irányban. — Nyugati irányban visszatekintve eddig megtett fáradságos utunkat háttérben a már nagy távolságban van levő Kis-Csorbával alant a völgy fenekén pedig az apró játékszernek tetsző pásztorkolibával, látjuk meg; déli irányban a Vurtop és Podragu csucok óriási hegtömege és a közük zárt

sziklás, terasz-szerű felső völgy tárult szemünk elé; tovább délkeletre a főgerincevonulatból kupalakban kiemelkedő, szabályos alaku, 2419, m. magas Konrád-csucs tűnik elő, mely északi irányban rendkívül szakgatott élű, csipkézett szélű lassan aláereszkedő, hosszú Tarica-gerincebe megy át. Ez utóbbi csucs és a gerincevonulat alján lévő rengeteg mélyságban. A Nagy-Podragu völgy kör alakú legfelső szakasza látható, melyben mélyben újból tekintélyes nagyságu, tiszta kékvizű tó foglal helyett, ez a Nagy-Podragu tó. — E tavakhoz már nem megyünk le, hanem a völgy nyugati oldalán levő rendkívül meredek hegyoldal felső részén, déli irányban tovább haladva, az ország határát alkotó főgerincevonulatra, a Konrád-csucs közvetlen közelébe igyekezünk. Ez a hegyoldal annyira meredek és a mellett sűrű, sikos gyepvel úgy be van növe, hogy szeges cipő nélkül alig lehet rajta járni, vagy megállni Csomaghordóink simmatalpu bocskoraikkal sehogy sem boldogulnak és ezért négykézláb kapaszkodva, csak tudnak csak előre haladni; de nekünk is dolgot ad ez a veszedelmes hely, amely alatt iszonyu köves mélység tátong és egy meggondolatlan, vagy ügyetlen lépést bizonyára az elcsuszás és a mélységbe zuhanás követné. — Most is borzalommal gondolok e helyre, mely talán egész utunkban a legveszedelmesebb volt és a melyet elkerülni sehogy se lehetett. Ezért

sejmet nem e lapra és az abban megjelent cikkekre, nem a felvetett eszmék és tervek, nem a tevékeny cikkíróra vonatkoztattam, hanem a polgártársaim ama részére a kik a fehér asztal mellett oly sok légvárat építenek, oly sok kivihetetlen tervet követnek, a kik a közpályán működőket és vezetőket oly könnyen lekicsinyelik, tetteiket működésüket gunyos megjegyzésekkel illetik, a kik soha semmivel sincsenek megelégedve, a kiknek minden rossz de azért ők maguk semmit sem tennének, sőt ha tettek mezejére állítatnak, még akkor is bizonyos ürügy alatt szépen félre vonulnak.

Ezekre vonatkoztak a cikkemben lévő azon kifejezések, a melyeket igen tisztelt cikkíró magára és munkásságára sértőnek talált, illetve a melyekben célzást, dehonestálást és reputációja csorbítását látta. — Pedig ha cikkíró ur közleményemet figyelmesebben olvasta volna el — s ha bokros teendői, a sok kis nebulóval való rendkívüli elfoglaltság abban nem akadályozzák, bizonyára úgy is lett volna — azt hiszem nem jutott volna oly következtetésekre mint a minőt abból így levont, hanem meggyőződött volna arról, hogy cikkemnek minden szava a nagy közönség helytelen eljárását, rossz szokásait, érzéketlenségét bírálta és egyetlen egy betűje sem iródott céllással, rossz akaratú kicsinyléssel és a felvett eszmék, a megvalósított tervek kigunyolásával.

Cikkemben csupán csak egy esetben érintettem cikkíró cikkét, ez pedig az volt, a mikor „Fogaras város fejlődése” című cikkének ama részére reflektáltam, a mely a galaci és kálbori hegyek fásításával foglalkozott.

Ezt nem kioktatás, sem szemrehányás képpen tettem, hanem az volt azzal az egyedüli céllom, hogy a nagy közönség tudomást szerezzen róla, miszerint ezen anyiszor felvetett és hangoztatott eszme meg nem való-

sításának nem az erdészet hanyagsága és nem törődömsége az oka.

Bocsásson meg kedves cikkíró ur, de e lap hasábjain nagyon, de nagyon sokszor olvastam — nem mondom, hogy azokat cikkíró ur írta — a galaci és kálbori hegyek befásításáról, és arra is határozottan emlékszem, hogy ezeknek szilva, sőt diófával való befásítását is ajánlották.

Erre igen is kitértem cikkemben és pedig csupán csak a fennebb említett okból, azonban bocsásson meg kedves cikkíró uram, én „haszontalan, eredmény nélküli irkálásnak” nem minősítettem az Ön munkásságát, „kivihetetlen terv”-nek egyetlen felvetett tervét sem mondtam, de sőt cikkeit „üres és hangzatos szópufogatások” jelzőjével éppen nem illetem. Ezeket cikkemből szenvedélyesség nélkül kimagyarázni nem lehet, Ezeket csak is az idegesség, a lobbanékony-ság magyarázhatja bele.

Cikkíró urnál nem a szenvedélyesség a baj, hanem egészen más, és én azt amit után nyíltan szoktam beszélni, meg is mondom, jóllehet neheztelését vonom magamra.

Nos tehát mélyen tisztelt uram Ön tulérzékeny ember, s minden szót, a mely talán fülének rosszul hangzik, amelynek kettős értelme van, amely mindenkire vonatkozhatik magára, munkásságára vonatkoztat. Ez nem helyes; ez nagyon rossz természet, mert míg egyfelől kellemetlen lelkiállapotoknak az előidézője, addig másfelől e feltétlenül fentartandó lapnak van kárára. Kárára van e lapnak azért, mivel sokan elidegenednek attól, igen sok tevékeny munkás és jó tollu ember már hasonló nézetét fejtette ki előttem, — hiszen mindenkinek rosszul esik az, ha önzetlenül, őszintén és minden utógondolat nélkül megírt cikkében a szerkesztőség azonnal sértést lát, abba azt magyaráz bele. Másfelől az olvasó közönség is elidegenedik attól, mert semmi él-

vezetet nem talál abban, ha a lap csak a cikkírók kölcsönös szemrehányásaival, ki-magyarázásaival foglalkozik, hisz akkor nem az eszmék és meggyőződések zászlóbontója és nemes uttörője, hanem személyi motívumok, torzsalkodások hirdetője, sértett önértetek és ambíciók magyarázója.

Nem kedves cikkíró uram, nem szabad tul érzékenynek lenni, sőt a mostani modern betegségből, az idegességből sem szabad az embernek a legcsekélyebbel sem birni, s mindaddig, a míg a rosszakaratu személyeskedés beigazolván nincsen a míg az joggal nem következtethető, nem kell a szavak értelmét bírálni, nem kell azokat elemesni és bonc kés alá venni, ellenmondás esetén pedig nem kell azonnal csak a rosszra gondolni, hanem tárgyilagos eszme cserét kell folytatni menten minden személyi motívumoktól.

Azt hiszem ezek után nagybecsült cikkíró ur is belátja, hogy cikkemet nem egész tárgyilagossággal bírálta meg, valamint meggyőződött arról is most már, hogy cikkemet minden tendencia, minden burkolt csipkedés, minden sötét utó gondolat, avagy rosszakaratu célzás nélkül írtam.

Reméllem mindezek dacára is szent közöttünk a béke, teljes az egyetértés és nem is folytatok tovább polemikát, legalább én nem veszem fel többé ily értelemben a fonalat, hanem áttérek mult cikkemben ígért tárgyamra, a kórház kerítés megvitatására, a mely kérdésben a cikkíróval tényleg egyetértek, és ki is jelentem, hogy ugy esztétikai, mint etikai szempontból feltétlenül kerítéssel kellene ellátni az épületet, illetve az udvart. —

* * *

Kétségtelen, hogy vármegyénknek egy igen csinos közkórháza van, de bizony a

ovatosan és lassan haladtunk előre, míg végre minden baleset nélkül, a Konrád-csucs közelében újból sziklára és törmelékre jutottunk, melyen már biztosabban hághatunk tovább. Végre 2380 m. magasságban a nyereg alakú gerincátjárót elérjük és egészen közel felettünk látjuk a kupos Konrád-csucs omlásos, gyönyörű tetejét. Átlépve a gerincen újból Romániában vagyunk, hol a hegyek és mély völgyek egész tengerét látjuk a magunk előtt feltárulni. Déli 1 órakor érkezünk a csucs alá, hol pihenőt tartunk, és már messziről látható, a gerincelen felénk közeledő két határőrző román katonát bevárjuk. Miután határátkelési engedélyünk van, nem kell esetleges kellemetlenségektől és zaklatásoktól tartanunk. Az őrző katonák egyike intelligensebb, altiszti rangban levőnek látszik, akinek románul beszélő vezetőnk értésére adja, hogy turista kiránduláson vagyunk és a gerincevonulaton végig Zernest felé igyekezünk. Erre ő határátkelési engedélyeinket elő sem kérve, barátságos beszélgetésbe elegyedik és jegyzőkönyvéből kitépelt papírlapon, szép írással mindnyájunk számára, a román határőröknek szóló iratot állít ki, mely szerint a velünk találkozott többi határőrök egész társaságunkat zavartalanul tovább bocsássák. Az illedelmes és szíves eljárást természetesen mi is hasonlóval viszonztuk és a határőröknél magyar cigarettával bőkezűen megajándékoztuk.

Ezután a Konrád-csucsról élvezhető felséges kilátást szemléltük meg. Déli irányban egyre alacsonyodó hegyek nagy tömegét látjuk magunk előtt, melyek amott a távolban terjedelmes síkságba, a Romániai alföldre mennek át. Még távolabb, a már csaknem elvesző szürke homályban újból magas hegyek alkotta hosszú vonulatot veszünk észre, mely a Balkán hegyvonulat lehet. Ha megfordulunk ész és északi irányban nézünk körül, az előbbinél még szebb, még elragadóbb képet láthatunk. Alattunk pár száz méter magas, csaknem függőleges, valószággal meg nem mászható sziklafal alján, óriási törmelék tengert és annak alsó végén a Nagy-Podragu tó sötét tükrét látjuk, körülötte rendetlen összevisszaságba a sziklák omladék és kövek nagyhalmaza terül el, melyek között imitt, amott egy kevés gyeppel, vagy törpefenyő bozót sötét zöld színben tarkállik. Alább a terjedelmes oirkusztéknot határoló törmelékterlaszt világosan felismerjük azon alól pedig a már szűk, nagyon mély, meredek oldalfalu, szürű fenyőerdővel borított, hosszú Nagy-Árpás völgyet látjuk északi irányban gyengén kanyarodva és a nyugati ággal egyesülve, egész az Olt széles völgyeig lenyulni. Künn a lapályos területen még messze követhető e havasi patak csillogó ezüstös szallagja, a mint falvak között kanyarodva, a síkság északi lejtőjénél omelkedő hegyek alján, a méltóságos lassúsággal foly-

dogáló Olt folyóba beleömlik. Ezek az északi már alacsonyabb hegyek, megint tekintélyes tömeget alkotnak és a Küküllő mentéig húzódnak, a kékes homályban eltűnni látszanak. Kilátó pontunktól jobbra és balra a fogarasi havasok legnagyobb csucsa környeznek, melyeket fodrozott, csipkézett szélű gerincevonulat köt össze. Különösen szép a Konrádcsucsról északi irányban aláhúzódó Tarica-gerinc, melyen jó ösvény is vezet le (az ugyneve-Ábrahám-ösvény) a messze lent, az erdőv közepén fekvő Tarica-menedék-kunyhóhoz. — Azonkívül keleti irányban a havasok fővonulata, egyuttal az országhatárt is alkotó gerinc, sok kilométernyi távolságra követhető. Annak mente lesz a mi további utunk is, mert a mély havasi völgyekbe, teknőkbe, üstökbe való le és felmászásának valahára vége szakadt, most már csaknem folytonosan a nyugat-keleti irányban vonuló főgerincen, a legszebb kilátásu helyen vándorolunk tovább, Utunk itt el nem téveszthető, mert dacára annak, hogy csak imitt, amott látunk egy-egy vörös jelt, az éles határgerinc maga megjelöli a haladás irányát. Folyton románia területén, néhol gyepek, máshol köves, de nem tulságosan meredek helyeken, vigan haladunk tovább, helyenként a gerinc élés széléhez közeledünk és innen nagyszerű betekintés kínálkozik hazánk gyönyörű mély völgyeibe.

(Folytatjuk.)

környezet, a melyben az áll, éppen nem stilszerű.

Oly elhagyatottan, oly végtelenül árván néz az ki. A düledező kerítés oszlopok, a helyenként már felserdült és összekuszált, másutt pedig kiveszett élősvény, a körös körül elterülő hagyma földek között úgy néz ki, mint egy bozontos haju juhász girhes birkái között.

A dült oszlopu, izléstelen, szérüs kerthez való kapu vissza riasztja az oda betérni akarót, a dudvával, gyom és árvacsalánnyal benőtt udvar pedig azt a látszatot kelti a szemlélőben és az idegenben, egyaránt, hogy bizony ide csakis az tér be, a kit erőszakal visznek oda; pedig hogy nem úgy van, azt mi fogarasiak igen jól tudjuk, de a látszat, a külső, az ellenkező benyomást kelti.

Bizony valjuk meg őszintén csunya az a kerítés és még csunyább a kapuja.

Nem tanulmányoztam a bacillusok és baktériumok élettanát, nincsen fogalmam egyáltalában arról, hogy mily széles kerítést bírnak keresztül mászni és mily magasat bírnak átrepülni, de azért én még akkor is bekerítettem volna ezt a telket egy csinos téglá, vagy legalább is léckerítéssel, ha ezek a haszontalan lények egy millimétert sem tudnának maguktól bármily irányban is terjeszkedni.

Nem hiszem, hogy volna ember városunkban, a ki komolyan, őszintén szépnak mondaná a korbáz környezetét. Nem hiszem, hogy akadna ember, a ki telkének bekerítéséhez innen venné a példát s még kevésbbé hiszem azt, hogy a ki parkot ohajt létesíteni, a korbáz parkról venné a mintát. — De hadjuk ezt, hiszen nem ezt tűztem ki feladatombul, hanem azt, hogy a kerítésről szóljak egy néhány szót.

Nos hát, a kerítést illetőleg kijelentem, hogy ha már a szegénység nem engedte meg, hogy a korbáz telkét tisztességes téglá vagy léckerítéssel bekeríteni lehessen, akkor nagyon elhibázott dolog volt a gledicsia élősvényt választani oda. Ugyiszintén ennek ültetési módja helytelen volt, s nagyon közel ültetett az úgy a kerítéshez, mint a fenyőfa sorhoz.

Hogy a sövény kerítés céljának és rendeltetésének e helyen megfelelően, feltétlenül 1,80 mtr. magasra kell azt felereszteni. Azonban a gledicsia éppen úgy miként az akác, erre nem alkalmas, mert magasra növelve, már a 8—10 éves korban az alsó ágait, töviseit elveszti, azok elszáradván, lehullanak és ez által az áthatolhatásnak ellen nem állhat, még idősebb korban pedig alsó része botszerű lévén és lombozattal csakis a felső rész bírván úgy néz ki, mint egy meszelő, vagy helytelenül legalyazott saháng.

E két fánem gazdasági tagok szegélyezésére való, ahol 3—5 évenként töre metszve szépen fejlődik és jó tüzi és szerzőm fát ad, de nem való élősvénynek parkba, a hol szépségzeti szempontból nevelik, avagy olyan helyre, a hol a kerítést van hivatalva pótolni.

Igen szép, céljának megfelelő élősvény kerítést ad, a galagonya, gyertyán, maklura, Krisztus tüske és svéd sövény répa. De legszébbet ad a fagyal. Ez sűrű, dus lombozatú s két méter magasra is növelhető, azért mégis tövéig dus levele van s átlátni rajta még öregebb korban sem lehet. A nyeseést jól állja, s szépen is idomítható. Ez oda való

lenne, ha eltekinthetnénk attól, a mi nézetem szerint ennél is mint minden lomblevelű fánál és cserjénél a fő baj, hogy télen át levelét lombozatát elhullatja, és így a kívánt célt nem szolgálhatja, mert szabad tekintést enged.

A fenyőfélék luc fenyőfája igen jó élősvényt ad, s fő érdeme, hogy télen is zöld, de ennek is az a nagy hibája van, hogy túl magasan feleresztve és idősebb korban alsó ágainak tüit elhullatja és maguk az ágak is leszáradnak, lehullanak.

Itt e helyen azonban a fenyő élősvény sem válnék be. A kövér, mély talaj mely nem eléggé üde és vizenyős, az erős napfény, a kellő csapadék hiánya, de különösen a rendkívül nagy por, teljesen megölné azt.

Allításomat maga az a tény is igazolja, hogy a tavaszon oda ültetett fenyők mind kivesztek. A nagy meleg, de főleg a nagy por pusztította ki azokat is, és azért meddő munka e helyen fenyő sor fáknak az ültetése és felette fáradságos munka leend csak egyes fenyőfák felnevelése is és csakis igen gondos ápolás, nagy utánna járás, folytonos, évenkénti pótlás mellett lehetséges egyesek megtelepítése.

Nem sorokba kell e helyen a fenyőt ültetni, hanem sűrű, tömött csoportokban, hogy egyik a másikat óvja, védje, s hogy egymás védelme alatt egyesek terebélyes fákká fejlődhessenek s hogy tömörségüknél, sűrűségüknél fogva a pornak jobban ellenállhassanak s ha a gyengébbek, kényesebbek ki is vesznek, azért mégis maradjon meg belőlük. A háttérben, a vasuti vonal felé eső részbe, szortan és csoportokban hárs, szil, bibor-tölgy, szárnyas juhar, ezüst levelű hárs, olajfa és fürtös juhar fákat kellene ültetni ezek kellemetes illattal, gyönyörű terebélyes koronával árnyatadó és nagyon hosszú életű fák. Ha pedig fasort akarunk, arra a vadgesztenye, bignonia fát válasszuk. Csoportokba ültessük a luc fenyőt, s egyenként csakis feketé fenyőt ültessünk, mert ennek a talaj és klíma teljesen megfelelő; — Egyenként a téli klímát jól bíró Thunya Hoveny-t, és a Cyprus egynehány vétfáját és a bauha fenyőt is ültethetjük, ha azt akarjuk, hogy télen át is zöldre essen tekintetünk.

Ajánlanám a gyors növéseü akácot és a gömb akácok számos különféle virágu vál fajait is, de ezek mint nagyon törékeny fák ezen, a szélnek nagyon kitétt helyen attól igen sokat szenvednének és gyakran teljesen tönkre is tétetnének.

De bármilyen fát is ültetünk, azt ne hadjúk magára, hanem erősítsük karóhoz, mert különben úgy elgörbülnek és úgy fognak sinylődni mint a folyó tavaszon kiültetett és karó nélkül hagyott vadgesztenye suhángok.

Azt hiszem, a főcél e helyen is az, minél gyorsabban befásítani a teret, azért tehát ne pepecseljünk a kényes és klímához nem való fenyőkkel, hanem ültessünk lombfákat, s gyorsan növe, mutatós és illatos cserjéket, mint a bangila kánya, soska borbolya, aranyeső, fáizanót, hólabda, orgona, jázmin és a spircák számos fáját, s ha majd befásítottuk kellőleg a teret, akkor azután közbe-közbe elegyíthetünk be kiválóbb, ritkább és diszebb fákat, arra azonban vigyázzunk, hogy ne egymásba dugjuk őket, mert akkor egymást a növényben akadályozzák, csenovés, félszeg, erőtlen fáink lesznek és munkánk, fáradságunk kárba vesz.

Értesítés

a fogarasi állami polgári leányiskolával kapcsolatos női kézimunka tanfolyam felállításáról.

A szülők és gyámok régi vágya teljesült a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi augusztus 31-én kelt 96420. sz. rendeletével, mellyel a női kézimunka tanfolyam felállítását engedélyezte. Az iskola igazgatója részletesen ismertette e tanfolyam rendkívül áldást hozó voltát a „Fogaras és Vidéke” 1908. évi 3. és 10. számában, valamint az iskola 1907/8. tanévi Értesítőjében, ezért ezuttal csak a tanfolyam tervezete és a szükséges tudnivalók közöltetnek.

A két éves tanfolyamnak ez ideig, tehát első évében a fehérművek szabása és varrása, (kézen és gépen) valamint az ezek diszitására szolgáló mindennemű női kézimunka, u. m. horgolás, recézés, csipkeverés stb. és a fehér himzés minden neme tanítatik összesen heti 18, az ékiüvényes rajz heti 2 órában. Elméleti tárgyak heti 1—1 órában a következők: Magyar nyelvtan és irodalom, Neveléstan, Egészségtan, kereskedelmi és könyvviteli ismeretek és művészettörténelem. Az összes heti óraszám 25.

Az elméleti tárgyak és a rajz alól indokolt esetekben a tantestület felmentést adhat.

Felvétetnek a tanfolyamra a polgári leányiskola IV. osztályát végzett tanulókon kívül — kivételesen — oly nők is, akik a polgári leányiskola négy osztályát nem végezték el, de arravalóságukat igazolják.

Beiratási díj egész évre 3 kor. 20 fill., az utazási alapba 1 kor. fizetendő. Tandíj 10 kor., melynek elengedését kérelmezhetik a szegénysorsu növendékek.

A beiratások folyó évi szeptember 11. 13. 14. és 15-én délelőtt 10—12-ig eszközöltetnek. A rendes tanítás f. évi szeptember hó 20-án reggel 8 órakor kezdődik.

A tanfolyam vezetésével a nagymélt. miniszter ur Szabó Józsa munkatitónót bizta meg, aki a budapesti állami nőipariskola fehérvarró és szabászati szakosztályát végezte. A gyakorlatias, kiváló képzettségű tanítónő kinevezése biztosítékot nyújt arra nézve, hogy e tanfolyamra kitűzött feladatának meg fog felelni. A tanfolyam arra képesíti leányainkat, hogy a családjuk számára szükséges fehérműt maguk készítsék el; hogy ezzel mily nagy összeget takarítsanak meg, azt hiszem, nem kell bővebben fejtegetni; másrészt akár mint a háziasszony kisegítői valamely család-

ban, akár mint önálló varrónők vagy himzönők, tisztességes megélhetést biztosíthatnak maguknak.

Fogaras, 1909. szeptember 9-én.

Az igazgatóság.

H I R E K.

A fogarasi telefon.

Fogaras város telefon építési munkálatai e hó elsejével befejezést nyertek s értesülésünk szerint rövid idő alatt megtörténik a telefon üzembe helyezése is.

Egy pár hónap múlva pedig csaknem egész vármegyénk össze lesz kötve az ország szívével és többi vármegyéjével.

Ezen örvendetes hírek kivül nagy örömmel kolportálhatjuk azon kedvezményt, a mit a mi fáradhatatlan főispánunk, Széll József a fogarasiak részére kieszközölt. Ugyanis az ő közbenjárására a kereskedelemügyi miniszter Fogaras és Brassó között az interurban forgalomra nézve megállapított beszélgetési díjat leszállította felére. A 3 perces beszélgetések 2 kor. díja helyett e két hely között csak 1 koronát kell majd fizetni.

E kedvezmény kieszközölése újabb tanujele annak a jóindulatú, fáradságot nem kimélő gondolkodásnak, a mivel szeretett *főispánunk* a mi érdekeinket atyailag a szívében hordozza s *újabb indoka azon ragaszkodó szeretetnek, a mit e megyében iránta mindenki érez!*

— **Személyi hir.** Major Károly dr. kir. igazgató, mint kormányképviselő, a sárospataki ref. főgimnáziumnál lefolyt javító érettségi vizsgálatok alkalmából folyó hó 6-án Sárospatakra utazott, ahonnan már 10-én vissza is tért Fogarasra.

— **A fogarasi vármegyei közkórház betegforgalma 1909. augusztus havában.** A kórházban maradt július haváról 39 férfi, 22 nő, felvétetett augusztus havában 62 férfi, 52 nő, ápolatott augusztusban 101 férfi, 74 nő, összesen 175 személy. Elbocsátott gyógyultan 56 férfi, 39 nő, javultan 9 férfi, 1 nő. Meghalt senki. Maradt a kórházban 37 férfi, 33 nő. Ápolási napok száma 2058. Műtétek végeztettek 60. Ezek közül teljes narcosisban 38, lokális érzéktelenítéssel 21. Volt műtét a fejen és szemén 6 esetben, a nyakon és törzsön 9 esetben, a hasüregben, medencén és ivarszerveken 16 esetben, a végtagokon 20 esetben.

— **Köszönetnyilvánítás.** A Fogarasi vármegyei közkórház kórházi alapjába ajándéku-

befolyt: Kovács Jánosné postafőnök neje 20, Lesmann Ignác kereskedőtanonc Kerc 10, Fleischmann Hermann fogtechnikus Fogaras 10, Raduletiu Popa Matei lelkész Nagyberivoj 10, Dobai János kereskedősegéd Fogaras 10 kor. Összesen 60 korona. Ezen adományokért hálás köszönetet mond a kórházi igazgatóság.

— **Pötlovazás.** Fogarason f. évi október 28-án d. e. 9 órakor a városháza előtt fog a pötlovazás megtartatni. A pötlovaknak 3 és fél évet betöltött és 7 évet meg nem haladott 158 cm.-től 166 cm. magas és jó testalkatu lovak avattatnak fel. 3 és fél évesek csak tenyészlovakból az esetben avattatnak fel, hogy ha igen jól kifejlődött testalkattal bírnak. Minden egyes lóról, mely felavatás végett előállítatik a szabályszerű „lólevél“ készen tartandó.

— **Simkovics József,** a fogarasiak közkedveltségü és teljes bizalmat érdemlő derék tánomestere, aki jelenleg Nyiregyházán fejezi be a táncanfolyamot, szeptember közepén készül megkezdeni a hathétig tartó tánciskolát Fogarason, ahol olyan közmegelegedéssel működik hosszú évek sora óta. Ajánljuk őt a közönség becses pártfogásába. Tandíj, kezdők 14 kor. haladók 10 kor.

— **Sötét utca.** (Beküldetett.) Kérjük az illetékes hatóságot, hogy a Zeyk utcában uralkodó esti sötétség megszüntetése érdekében sürgősen intézkedjék. A Haner féle házhoz egy lámpát, a másik oldalra legalább két lámpát kell alkalmaznia feltétlenül, mert így nagyon sötét van. Felhívjuk továbbá a figyelmet az új gimnázium elé állított izlés-telen, akasztófa forma két lámpára és reméljük, hogy azt mielőbb az oda egyedül alkalmas ivlámpával cserélik fel, mert így sem praktikus, sem esztétikus szempontból nem felel meg a célnak. Több Zeyk-utcai lakós.

— **A fogarasi magyar dalegylet elnöksége** ez uton is felkéri az igen tisztelt tagokat, hogy a szétküldött meghívókon jelzett próbákön minél pontosabban és szorgalmasabban megjelenni sziveskedjenek. A dalegylet ezuttal az erdélyi református püspök urat látogatása alkalmával megtartandó ünnepi istentiszteleten leendő közreműködésre készül.

— **Városi képviselőtestületi gyűlés.** F. évi augusztus hó 31-én a városi tanács rendes közgyűlést tartott, melynek főbb pontjai a következők voltak: A városi házi és gyám-pénztári július havi rovanosolási jegyzőkönyvet tudomásulvették. Az Albertfi és Theil vállalkozókkal kötött szerződés 11. pontja értelmében a városi aszfalton mutatkozó hibákat 10 éven át évenként egyszer a nyári hónapokban javíttatni köteles a cég. Ezt foganatosítani határozták. A Rösler és Fehringel villamos cég peresítésére vonatkozólag a belügyminiszteri leirat tárgyalta a tanács. A belügyminiszteri leirat megállapítja a kártérítési per jogosultságát, mert a vállalkozók a szerződés értelmében nem látták el a telet tartalékgépekkel. A tanács a cég beperesítését határozta el. A további tárgysó-

ron Kiss Árpád rendőrkapitány kérését tárgyalták, amely szerint fegyelmi ügye alkalmából visszatartott félfizetését kiutalni kéri. Ez ellen felszólalás történt, vita keletkezett, de a tanács mégis a visszatartott fizetés ki-fizetését határozta el. Majd Jakócs Sámuel rendőrbiztosnak utalt ki a tanács a rendőrkapitány felfüggesztése alatt végzett helyettesítési munkájáért 100 korona díjat. Továbbá elfogadták Lengyel Béla végrehajtónak állásáról való lemondását, a segédovónő évi fizetését 180 koronára emelték, megállapították a városi közmunka váltásdíjat, mégpedig 1 kézi napszámot 1 kor. 60 fill. Egy fogatu kocsi 3 kor., két fogatut 6 koronába. Két utcaseprői állást szerveztek évi 600—600 kor. fizetéssel, majd a színházak és hangversenytermek engedélyezése, a rendőrségi felügyeleti díjak meghatározása, a vendéglős és kávé iparról szóló szabályrendelet elfogadása után, — Fogaras város 1910. évre szóló költségelőirányzatát jóváhagyták és ezzel véget ért a nyárutói rendes közgyűlés.

— **A hirlap előfizetés terén** egy a közönségnek kényelmes ujjitást fogok folyó év október 1-ére az új negyedév alkalmával bevezetni. Előfizetni lehet már most üzletben bárhol hirdetett és megjelent Budepesti és vidéki napilapokat, magyar, német, vagy bármily családi gyermek és más folyóiratokat divatlapokat, szaklapokat stb. A lapokat megérkezésükkor házhoz szállítatom vagy becses kivánságukra azokat a postán küldhetem. Megrendelni havonként, negyedévenként, vagy bármily időre lehet. Nem kell utalványt irni, postán időt vesztegetni vagy ha a lapokból néha 1—1 példány nem érkezik meg reklamálni. Nálam egyszerűen meg kell rendelni a lapot a kívánt címre, és csak a rendes előfizetési árat fizetni. A pontos szállításért felelősséget vállalok. Külön jelzem hogy a lapokkal járó kedvezményeket, ajándékokat azért csak úgy adom a tisztelt előfizetőnek mintha csak Pesten fizetne a lapokra elő. Hirlapokból és magyar, német folyóiratokból mutatóvány számmal szivesen szolgállok. Megrendeléseket Hirlapokra folyóiratokra már most kérek üzletben akár személyesen akár telefonon eszközölni. Thierfeld Dávid könyv és papirkereskedése hirlap előfizetési irodája.

— **Erdőöri vizsga Brassóban.** Brassóban a vármegye székházában f. év október 18-án s az erre következő napokon délelőtt 9 órakor tartják meg az erdőöri szakvizsgálatokat.

— **Ló lopás.** Prázmár községben a napokban lovat loptak. Egyik ottani gazdának ismeretlen tettes ellopta két lovát. A caendőrség nyomozta is a lovakat de eredménytelenül. A lótolvajt tovább nyomozzák.

— **Elszámolás.** Tudomásul hozzuk, a nagyközönségnek, hogy az idei térszene költségeinek fedezésére, a megejtett elszámolás szerint, -- a rendőrkapitánytól ugyanazon célra a múlt évről maradt és átadott 30 koronával együtt összesen 364 kor. gyűlt

Novák János

divatáru üzlete — Fogaras.

Állandóan nagy raktár paplanokban. Lószőr- és tengerifü-matracok. Méretűtán is készítettnek.

össze. Ezen összegből Ruzs János zenekarrának a szolgálatot élvezetes zenéért 356 kor, utaltatott ki. A pénz beszédéért Fuhrmann Ferenc rendőr 8 korona jutalmat kapott. Egyébként köszönetet mondunk az adakozóknak, hogy a folyó évben is lehetővé tették a tertzene működését. Fogaras, 1909. szeptember 11-én. A bizottság.

— **A brassói színház.** Komjáthy János Kassán és Brassóban működő színtársulata teljesen új tagokkal és összetanult magas nivón álló előadásokkal mulattatja Brassó műértő közönségét és készül a kassai téli szezonra. Fehér Károly Előpatakon játszott legutóbb. Fogarasra valószínűleg januárba kerül.

— **Egy nagyszabású magyar vállalat.** Az országosan ismert „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli r. t.” a mely csak az elmúlt évben alapított a hirneves érdeklődő ásványvizek terjesztése céljából, oly nagy és üdvös arányokban fejlődik, hogy az eredetileg igen szerényen megállapított részvénytőkének felemelése már a közel jövőben szükségessé fog válni. Mielőtt azonban a tőke felemeléséhez fogtak volna, kiegészítették az igazgatóságot folyó hó 4-én megtartott rendkívüli közgyűlésen. Egyhangulag beválasztotta gr. Szapáry Pált elnökké, dr. Reiner Ignác min. tanácsost, Krausz L. Pál igazgatót, dr. Bauer Lajos főorvost, Herzman Jenő nagykereskedőt igazgatósági tagokká és Radó Elek bankigazgatót vezérigazgatóvá. Ez a közgazdasági életünkben fényes névsor biztosíték arra, hogy a vállalat üdvös működést fog kifejteni a magyar ásványvizek terjesztése érdekében.

— **Budapest világváros.** Fővárosunk már kezdi a nyugati metropolisokat megközelíteni automobilforgalmával, de az automobilonak iránt érdeklődő közönségnek még eddig nem volt alkalma a modern technika e legfényesebb alkotásait részletről részletre közvetlenül tanulmányozni kivéve az időnként a városligeti iparsarnokban rendezni szokott kiállításokon, „melyeken természetesen” a kiállított tárgyakhoz nyulni tilos. Tehát nemcsak fővárosunkat viszi egy lépéssel előre, hanem a nagyközönség érdekeit is szolgálja a „Westinghouse, Magyar Autoforgalmi R. T.” mely IV. Kigyóter 1 (Király palota) alatti pazar helyiségében állandó kiállítást tart fenn az aradi gyárban gártott Westinghouse turakocsikból, E kiállításon látható mire képes a mérnöki invencióval párosult precíz gyártás és a fenti részvénytársaság igazgatói és szakemberei csepet sem fukarok szakszerű magyarázatokban, melyek után a laikus érdeklődő egész más képet alkot magának az automobilokról mint azelőtt. A Westinghouse Magyar Autoforgalmi R. T. egyúttal megnyitotta IX. Páva-utca 10—12 alatt minden tekintetben modern garage- és javítóműhelyét, melyben elv gyanánt a „fair” eljárást tüzte ki maga elé.

— **A megkerült fejsze.** Most egy éve, Guseila Tanaszé lizai lakós Netót községben járván. Ősi szokás szerint betért a korcsmába. Fejszét a korcsma ajtó elé tette, amelyet

azonban Stereán György netoti lakós elemelt. A napokban ujra Netoton járván, s véletlenül felismerte a fejszét Stereán Györgynél aki a hatóság előtt beismerte hogy annak idején a fejszét ő tulajdonította el.

— **Birtokvásárlás.** Dr. Vasu Oktáv fogarasi ügyvéd megvette a Béli gróf, nyug. főispán nagyküllömegei 800 holdas birtokát, amelynek felét kiszáradt parcelláknaként adja a másik felét pedig saját kezelésében tartja meg.

— **Új szénbánya Erdélyben.** Udvarhelyvármegyében a homoródaljai híres csepkebarlang környékén, ahol évek óta kutatnak szénre, nagykiterjedésű széntelepre bukkantak. A szén igen jó minőségűnek mondják. Remélik, hogy már egy pár hét múlva megkezdhetik a szén kiaknázását. Bizony ez üdvös lenne, ha bevalana, mert így az évek óta tartó szénhiányt meg lehetne szüntetni.

CSARNOK.

Költemény prózában.

— A „Fogaras és Vidéke” számára —
Irtá: Biosérdy Béla.

Kilenc éves fiúcska voltam, ő 26, Augustza néniemnek hívtam, mert a mamának volt a nővére következképp nekem nagynénem. Már régen meghalt szegény, van vagy 18 éve. Nagyon szerettem mindnyájan, én valószággal rajongtam érte.

Még akkoriban fordult elő életében valami a miről ő meg én indtunk csupán, minek titokban tartására engem a tacsót az ő szeretetteljes modorával olyan szépen kért és a mellek titkot egész a mai napig, halála után tizenhét évig hűségesen megőriztem.

Azóta sokszor gondoltam reá és most mint nagy ember (értád felnőt) ha visszaidézem emlékezetembe a társaságban eltöltött szép napokat, értem meg igazán, hogy ki volt ő és hogy mennyit szenvedhetett szegény.

Hogy mások is megismerjék hát elmondom.

Lelkesült minden szép és jó iránt, a tudományok iránt is. Szépszabású homloka művelt agyvelőt rejtgetett. Kifejezésteljes szemei néha ábrándosan merültek a semmibe, a végtelenbe. Vajon mire gondolhatott olyankor? Hogy mire, azt nem sejtetem, de hogy nem közönséges haszontalanságok forogtak elméjében azt tudom.

Egy gyönyörű májusi estén zöldelő kertünkben cserebogarakat hajhásztam melyek számosan zugtak a homályban. Ő az almafa alatti padon ülve a nyugati égre nézett hol a Vénus bolygó fénylett teljes pompájában. Mert sötétedett félni kezdtem és leültem melléje. Ő csak nézte ábrándos szemével a fényes csillagot. Micsoda csillag az Augustza néni? — kérdeztem. — Az a Vénus, felelte — olyan égitest mint a mi földünk. — Emberek is vannak rajta? Oh igen, de messze, nagyon messze vannak, úgy szeretném tudni milyenek és hogy élnek ott.

Az én tekintetem is mintegy megdelejezetten meredt az aransugaras bolygóra, mely fenséges nyugalommal folytatta pályafutását az űrben. Majd feléje fordultam és szememben izzó szikraként tükrözött a csillag.

A következő nyáron ő huszonhét, én már tíz éves voltam. Fiatalos báj ömlött el az egész valóján. Szépen izlésesen öltözködött az akkori divat szerint. Megjelenése mindenkire kellemes benyomást gyakorolt.

Az időben gyakran magával vitt sétára

egy közeli parkba. Már első sötánk alkalmával egy fekete bajuszos megnyerő külsejű fiatalemberrel találkoztunk, ki könyvvel kezében bodorgott a park utain.

Nézd Augustza néni ott megy Romeó, — szólottam — (ugyanis a nagyapám szobájában függött egy Romeó és Juliát ábrázoló kép, — ő azt állította, hogy az eredetijét Rubens festette 1628-ban — és ez a fiatalember feltűnően hasonlított Romeóhoz) Augustza néni a mint mellette elmentünk figyelmesen megnézte és azt felelte, hogy igazam van.

Azután még máskor is láttuk Romeót, — sőt egy délután mikor az elyps rózsagrúpp mellett egyik padon ültünk, velünk szemben foglalt helyet és piroskötésű könyve mögöl lopva Augustza néniemre pillantott.

Én kíváncsian odamentem és megkérdeztem, hogy mit olvas? Már nem emlékezem mit válaszolt, de lágy, barátságos hangon felelt és Augustza néniemnek még ideje sem volt rá, hogy tolokodásomért megfedjen, — odajött hozzánk és bemutatkozott.

Augustza néni elpirult és nem nézett reá. Romeó beszéd közben válogatott kifejezéseket használt.

Elmondta, hogy őt is a szép nyári napsugaras délutánok vonzzák a szabadba.

Ez időtől kezdve gyakrabban találkoztunk és én kimondhatatlanul boldog voltam, hogy ilyen szép és okos urral sétálhatunk.

Otthon Augustza néni szórakozottá vált és midőn tekintete ismét elkalandozott a semmibe, arca leirhatatlan boldogságtól sugárzott. Ábrándjai tárgya már nem a Vénus csillag volt. Képzetelemben Romeó rokonszenves alakja röpdösött. Az az érzélem lopózott agyába, mit az emberek szerelemnek neveznek.

Ideálisan szeretett, hisz az ő kiváló szelleme nem is szerethetett másként és talán életében először szerethetett. Mi idézte elő ő nála ezt az érzémet? A napsugár, virágillat, madárdal, a fiatalos életerő, — a természet változhatatlan örök törvénye.

Ismer ez a szerelem emberek alkotta korlátokat, társadalmi szabályokat?

A változhatatlan törvények előtt sem mivé törpül minden emberi szabály. A szerelem az élet postulatuma.

Ő benne is oly módon nyilvánult meg mint a fákon csicsérgő madárkákban, a rózsák körül zümmögő méhecskékből.

Az életadó nap egyformán vette őket körül lángsugaraival, valamennyien a nagy törvény hatalma alatt állottak.

Bizonyos, hogy Romeó nem volt méltó ő hozzá, ő azonban nem tehetett arról, hogy optimista lelkületből kifolyólag többre becsülte mint a mennyit a valóságban ért.

Ő egy nagy és jó lélek szemüvegén át nézte a világot.

A szép napoknak nemsokára vége szakadt. Romeó nem jött el többé. Augustza néni mindig szomorubb és egyszer csak nagyon beteg lett, Nemsokára meg is halt. — Akkoriban sokat sirtam. — — —

A budai farkasvölgyi temetőben szép fás, dombos helyen karsus oszlop áll, rajta fénylő fekete márványtábla, melyben az alant elterülő főváros palatömkelege tükröződik.

Az oszlop melletti virágos jázmin cserjén fülemilepár enyeleg. Az elhunyt atomjai ott lebegnek a légtérben, a virágok illatában, a madárkák leheltében.

Langy szellő hordja a sirhalom fölött terjengő virágillatot a paloták felé, hol az élet lüktet s a fejlődés foly tovább.

Talán a szememben rezgő könyveseppek harmatában is van néhány az ő agyát alkotott parányokból.

A valódi SINGER varrógépek főraktára.

Előnyös részletfizetési kedvezmény, legmesszebbmenő jótállással. Ingyen tanítás gépvarrásban, himzésben u. m.: lapos, homok, aszur, aplikáció, kongre, spanyol, smyrna stb. !!
A legkényesebb **fegyverek, varrógépek és kerékpárok** javító műhelye, vadászfelszerelési cikkek, kerékpárok és alkatrészek dus választékban.

SÁRKÖZY JÓZSEF,

puskaműves és mechanikus. (Bethlen-utca 4.)

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

B. B. Fogaras. Anyagtorlódás miatt kissé elmaradt, de jönni fog.

V. B. Fogaras. A nagyon érdekes és értékes cikket a legnagyobb köszönettel vettük, de sajnos, amint látni tetszik olyan halaszthatatlan aktualitással bíró cikkek voltak szedés alatt, amelyeknek a mai számban jönnie kellett. Ez nem vesztit aktualitásából egy hét múlva sem, midőn tehát köszönjük becses munkálkodását és kérjük azt azután is, egyúttal szíves türelmét kérjük a jövő számig.

Dr. P. T. Fogaras. Hálás köszönettel vettük és nagyon kérjük becses értesítéseit minden jelentősebb mozzanatról ezután is.

Vadász Fogaras. Hát olyan nagy titok a szerző neve? Nem bizik diszkrétionunkban?

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
THIERFELD DÁVID.

Hirdetések.**CSEMEGE- és GYÓGYSZŐLŐ**

édes, nemes fajokba 380 f; továbbá nemesített őszi barack 450 f; csemegekörte 450 f; Ananaszdinnye 350 f; rétes és csemege alma 380 f; őszi szilva 380 f; tiszta hegyi virágméz 780 f; fajonkint 5 kilós postacsomagolással és bérmentve szállítja:

:: FRANKL és TÁRSA ::
VERSEC (Délvidék).

Kiadó üzlethelyiség lakással.

Fogarason, a piactér sarkán két nagy üzlethelyiség, ezekkel belső összeköttetésben két lakszoba és konyha mellékhelyiségeivel együtt, azonnal kiadó.

Mint fűszer-üzlet, majdnem 40 éven keresztül bebizonyíthatóan nagyon jövedelmező; esetleg vendéglőnek is igen alkalmas.

Az üzlethelyiségek kívánatra külön-külön is kiadhatók.

Bővebbet özv. Tóth Józsefnél
Fogarason, Sterzig-utca 4. — a délutáni órák alatt.

! Férfi fejnek disz egy szép kalap !

Őszi- és téli divatkalap ajándékok, férfi- és gyermeksapkák, legujabb női kalapok és sapkák

már mind megérkeztek igen nagy választékban, és olcsóáron bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére.

Elvállalok férfi-, női-kalapok és sapkák javítását, vasalását, szak-szerűen és olcsón.

Welther János

férfi-, női- és gyermekkalap raktára
Fogaras, Főtér 18. szám. (Keresztényi ház.)

Ügyes

butorozott szobát, esetleg teljes ellátással keres uri családnál uri ember. Levelet „tisztaság“ jelíggel a kiadóba kérek.

Szám 273—909. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a brassói kir. törvényszéknek 1909. évi 5025—909. számú végzése következtében dr. Rosenberger János fogarasi ügyvéd által képviselt Fogarasi Takarékpénztár részvénytársaság javára 96 kor. s jár. erejéig 1909. évi augusztus hó 17-én foganatosított biztosítási végrehajtás útján lefoglalt és 630 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 drb. ökör és egy sertés nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagysinki kir. járás-bíróság 1909-ik évi V. 109/2. számú végzése folytán 96 kor. tőkekövetelés, ennek 1908. évi október hó 1. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 49 kor. 36 fillérben bírólágy már megállapított költségek erejéig, Kálbor községben a község házában leendő megtartására 1909. évi szeptember hó 16-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Nagysink, 1909. szeptember hó 2-án.

Szentpétery Béla,
kir. bír. végrehajtó.

Amortizációs tisztvis. kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt
Az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselősege“

Kolozsvár,
Ferencz-József-ut 7. szám alatt.
Válaszbélyeg csatolandó.

Kiadó uri lakás,

mely áll 4 szoba, konyha, fürdőszoba és a szükséges mellékhelyiségekből.

Vizvezeték a házban.
Szeptember 15-ikére, esetleg október 1-ére kiadó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető Hid-utca 1. szám alatt.

WESTINGHOUSE

Erős!

Szilárd!

Tartós!

Izléses!

Nesztelen!

Gyors!

Hegymászó!

Olcsó üzem!

Uthíró!

Szagtalan!

Elegáns!

Gyár: ARADON.

Garage és javítóműhely:
BUDAPEST, IX. kerület, Páva-utca 10. szám.
Iroda és kiállítási mintaterem:
BUDAPEST, IV. Kigyó-tér, 1. sz. (királyi bérpalota.)

Hazai utviszonyoknak megfelelő

AUTOMOBILOK.

TURAKOCSIK:

30 HP cardanhajtással. — 35-40 HP lánchajtással. 40 HP lánchajtással, lánctakaróval. — 40 HP cardanhajtással. — Gyártás alatt 15 HP 4 hengerű cardonos fiakker és kiránduló-kocsi.

Teherkocsik és autobusok:

30 HP lánchajtással, lánctakaróval, 4 tonna hasznos súlyra vagy 40 személyre.
Automobilalkatrészek, lámpák, stb. : : Állandó kiállítás:

BUDAPEST, Kigyó-tér 1. sz. Telefon 168-44.
Képviselek keresetnek!

Cimfestészet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek b. tudomására hozni, hogy Fogarason, Hid-utca 46 sz. alatt

Cimfestészeti műtermet

nyitottam. Készítek mindenféle műszaki cimfestészeti munkákat, a legjutányosabb árak mellett: u. m. igen csinos, izléses kivitelű cég- és címtáblákat, mindennemű cimereket, színházi díszlet-festészetet, zászló feliratokat, mindennemű aranyozásokat, diszmű és üvegtábla festészetet, templom festészetet, emléklapokat és képeket, — egyszerű és művészi kivitelben.

A n. é. közönség becses pártfogásáért esedezve, maradok hazafias tisztelettel:

Rigly János,
műszaki cimfestő.

Szülők és a tisztelt tanuló- ifjúság figyelmébe!

Ajánlom, hogy iskolakönyv szükségleteiket az igazgatóság által jóváhagyott könyvjegyzékeim szerint a fogarasi összes iskolák részére

új és használt állapotban már kaphatók.

Ugyancsak nálam kaphatók az igazgatóság és a rajztanár ur által jóváhagyott körzők, rajzkönyvek, festékdobozok, tusok, színes tinták stb., ugyancsak nagy választékban jutányos árban kaphatók iskolás táskák, könyvszíjak, irkatartók, toktartók, tentatartók, vonalzők, írószerek stb. Bárhol hirdetett és megjelent iskola- és egyéb könyveket 4 nap alatt megszerzem. Iskolakönyveket ajánlom már mostan beszerezni. Tisztelettel:

:: THIERFELD DÁVID. ::

MAYER
GÉPGYÁR

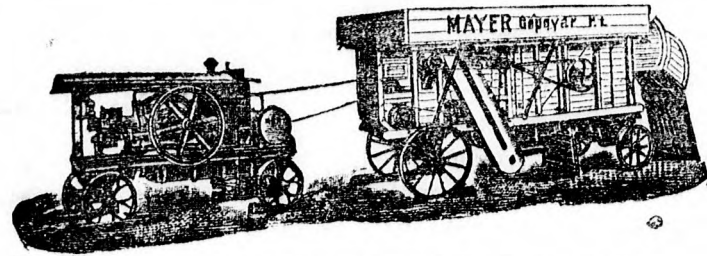
vas- és fémöntőde
részvénytársaság
SZOMBATHELY
BUDAPEST.

VI. KER. VÁCZI-KÖRUT 61. SZÁM.

:: Legrégibb ::
hazai gépgyár!

Motorgyár

Alapítva 1850 évben.

Benzin- és szivógázmotorok gyára.

MALOMÉPÍTÉSZET. VIZIMALOM-BERENDEZÉSEK.

Benzin-cséplőkészletek 3 lóerejétől — 16 lóerőig. Benzin stabil motorok 1—100 HP-ig. Szivógázmotorok 6—120 HP-ig, faszén, koks és antracit tüzelésre berendezve, szerelve és üzembe átadva.

Olajgyártási gépek, borsajtók és mindennemű mezőgazdasági gépek gyára.

Kedvező árak és fizetési feltételek.
Árjegyzék ingyen! Képviselek kerestetnek!

ÚJ KÉSZ FÉRFI, FIU- és GYERMEK-

ruha raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni férfi divatszabó üzletemet férfi ruha-raktárral

kész: bővítettem.

Raktáron tartok jó szabású és finom szövetekből készült kész férfi, fiu- és gyermekruhákat nagy választékban.

Őszi- és téliszövet újdonságaim megérkeztek. Mérték utáni megrendeléseket legújabb divat szerint gyorsan és pontosan készítek. Tisztelettel:

Izsák Benő,

uri-szabó.

Kész férfi-, fiu- és gyermekruha raktár:
Fogaras (Hermann gyógyszer. épületében).

! Nyavalyatörés !

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. hatyu gyógyszerár által Majna Frankfurt.

!! Mézédés !!

Csemege szőlő

saszella és muskotály nemes fajok, postakosaranként 2.80 K, métermázsánként kosarastól 4.2 K. Vérpáros paradicsomnak 20 K előleg beküldéssel. Őszi duránci barackot befőzésre remek példányok postakosaranként 3.40 K, császár- és szegfű körtét, rétes és csemege almát 2.20 K. házilag főzött valódi barack lekvárnak kg-ját amíg a készlet tart 2.40 K, kis üstön főzött hamisítatlan barack konyaknak 5 kgos domyonnal felelősség mellett 10 koronáért utánvétellel szállítja

Gyümölcskivitel Csongrádról.

Domány Artur

épület- és tűzifa-kereskedése

FOGARASON.